

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3320/2023. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.20.754/2022/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztettek az Alkotmánybíróság elé a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.20.754/2022/14. számú ítélete ellen, annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozók álláspontja szerint az ítélet ellentétes az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel, 26. cikk (1) és (2) bekezdéseivel és 28. cikkével.
- [2] 1.1. Az örökgyó, aki az egyik indítványozó (Indítványozó1) édesapja, a másik indítványozó (Indítványozó2) nagyapja volt, több végrendelet hátrahagyása mellett halálozott el 2017-ben. Az örökgyó hagyatékában ingatlanok, földhaszonbérleti és pénzintézeti számlakövetelések, szövetkezeti részarány és személygépkocsi szerepelt, amelyeket feleségére, gyermekeire és unokáira hagyott négy végrendeletében rögzítettek szerint. Az ügyben eljáró közjegyző a hagyatékot ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzéssel végrendeleti és törvényes öröklés címén adta át az örökösöknek.
- [3] Indítványozó1 perbeli felperes kereseti kérelmében arra kérte kötelezni az alpereseket (köztük az Indítványozó2 mint III. rendű alperest), hogy kötelesrész címén meghatározott összeget egyetemlegesen fizessenek meg neki. Az Indítványozó2 az Indítványozó1 kereseti kérelmét elismerte, a többi alperes pedig előadta, hogy az Indítványozó1 által megszerzett vagyontárgyak és haszonélvezeti jog értékének betudását követően az Indítványozó1 kötelesrész iránti igénye teljes egészében kielégítést nyert. Az elsőfokú bíróság Indítványozó1 kereseti kérelmét mint alaptalant elutasította.
- [4] Az Indítványozó1 fellebbezéssel élt az elsőfokú bíróság döntésével szemben. Fellebbezési kérelmében elsődlegesen azt kérte, hogy a törvényszék helyezze hatályon kívül az elsőfokú ítéletet és az elsőfokú bíróságot utasítsa új eljárásra. Másodlagos fellebbezési kérelme arra irányult, hogy a törvényszék az elsőfokú ítéletet változtassa meg, a kereseti kérelmének adjon helyt, kötelezze az alpereseket arra, hogy a neki járó kötelesrész egyetemleges megfizetésére. Az Indítványozó1 szerint az elsőfokú bíróság ítéletének tényállása részben megalapozatlan, számítási hibában is szenved, a megállapított tényekből a bíróság nem helytálló jogi következtetést vont le, aminek okán helytelen érdemi döntést hozott. Nem helytállóan határozta meg a felperes törvényes örökrészét.
- [5] A törvényszék az Indítványozó1 kizárás tárgyában előterjesztett panaszát alaptalannak ítélte. A hatályon kívül helyezésre irányuló fellebbezés kapcsán a törvényszék álláspontja szerint olyan lényeges eljárási szabálysértés nem történt az elsőfokú bíróság részéről, mely ezt a kérelmet megalapozná. A törvényszék megítélése szerint is helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság akként, hogy mivel az örökség a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) hatálybalépése után nyílt meg, függetlenül a végrendeletek keltezésétől, a Ptk. öröklési jogot szabályozó rendelkezéseit kell alkalmazni. A Ptk. hatálybalépése előtt kelt végrendeletek vonatkozásában az Indítványozó1-nek a hagyaték 1/3 részének az 1/2-e, míg a 2015-ben kelt végrendelet kapcsán az 1/3 törvényes örökrész 1/3 része a kötelesrésze. Ehhez képest helyesen határozta meg az elsőfokú bíróság az általa levezetettek szerint a hagyaték tiszta értékét, az Indítványozó1 törvényes örökrészét, ennek alapján kötelesrészét, az általa megszerzett értékeket a végrendeleti és törvényes öröklést is figyelembevéve, és végezte el a Ptk. 7:83. § (1) bekezdése szerinti betudást is. Ezen helyes számítás alapján helytállóan utasította el az elsőfokú bíróság az Indítványozó1 kötelesrész iránti igényét.
- [6] 1.2. Az indítványozók ezt követően fordultak az Alkotmánybírósághoz, és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy álláspontjuk szerint a törvényszék ítélete ellentétes az Alaptörvény

- I. cikk (3) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével és 28. cikkével.
- [7] Az indítványozók alaptörvény-ellenesnek tartják a másodfokú ítéletet tekintettel arra, hogy az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogukat, különös tekintettel a pártatlanság követelményét. A törvényszék bírójától az eljárás tárgyilagossága megítélése az I. rendű alperessel ápoltszoros baráti és volt munkakapcsolat okán nem volt várható. A megyei ügyészségen szolgálatot teljesítő I. rendű alperes az eljáró törvényszék több bírójával régi bensőséges baráti viszonyban áll, ami a szolgálati viszonyával együtt nem szűnt meg. Az indítványozók szerint ebben a helyzetben még a pártatlanság látszata sem valósult meg. Az ítélet közvetlen, aránytalanul súlyos érdeksérelmet, közvetlen jelentős anyagi és közvetett erkölcsi kárt okozott. A törvényszék ítéletének meghozatalakor önkényes módon, teljes egészében elfogultan, előítéletektől terheltén járt el, ezzel az Alaptörvény garanciáit és rendelkezéseit semmibe vette. A törvényszék az indítványozók által tett többszöri kizárási indítványokat érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [8] Az indítványozók álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikkének sérelme abban áll, hogy az eljárás során hozott bírói döntés anyagi hátrányt okozott számukra.
- [9] Az indítványozók pusztán állították, hogy a törvényszék ítélete sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében, XXVIII. cikk (7) bekezdésében, 26. cikk (1) bekezdésében és 28. cikkében foglaltakat.
- [10] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [11] Az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt indítványozók határidőben nyújtották be. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozók jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [I. cikk (3) bekezdés, XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés és 28. cikk], a támadott bírói döntést, a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.20.754/2022/14. számú ítéletét, továbbá kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére. Az Indítványozó1 jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, valamint jogosultsága és érintettsége egyértelmű, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az Indítványozó2 jogorvoslati lehetőségeit nem merítette ki tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság döntésével szemben fellebbezést nem nyújtott be.
- [12] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget.
- [13] Az indítványozók által megjelölt sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések közül az I. cikk (3) bekezdésében foglalt szabály az alapvető jogok korlátozására általában vonatkozó előírásokat tartalmazza, olyan alapjogot nem, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható lenne [lásd például: 3152/2019. (VI. 26.) AB végzés, Indokolás [19]]. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban hivatkoztak az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének sérelmére. Nem tartalmaz azonban Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése. A bírói függetlenség elve ugyanis elsősorban a hatalommegosztással összefüggésben álló alkotmányos alapelv, amely egyes elemeiben – a bírók javadalmazásával és szolgálati jogviszonyuk megszüntetésével összefüggésben – értelmezhető a bírók számára biztosított jogként. A bírói függetlenség elve azonban nem tekinthető a peres eljárásban résztvevő felek Alaptörvényben biztosított jogának [3173/2015. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [31]–[32]], ezért vélt sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható. Az Alkotmánybíróság ugyancsak megjegyzi, hogy gyakorlata értelmében az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]; 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [14] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének állított sérelme tekintetében az indítványozók alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem adtak. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel [3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]].
- [15] 3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].

- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki az eljáró bíróságok döntésével, azok érvelésével, indokolásával, jogalkalmazásával, valamint a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. A törvényszék a kizárási kérelmekkel, az állított elfogultsággal szemben hozott döntésében annak megfelelő indokairól számot adott.
- [17] Az előbbieket mellett az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróság a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tette, és követhetően számot adott döntése indokairól, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelölt érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]} Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.
- [18] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [19] 4. A fentiek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. június 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2933/2022.

